

KSH NÉPESSÉGTUDOMÁNYI
KUTATÓINTÉZET

Transznacionális családok Kelet-Európában és Magyarországon

A prezentáció tartalma csak a Szerző engedélyével idézhető!

„Globális migrációs folyamatok és Magyarország” konferencia
Budapest, 2015. november 17.

Blaskó Zsuzsa, PhD
tudományos főmunkatárs
blasko@demografia.hu

A transznacionális család fogalma

Transznacionális család:

tagjait országhatárok választják el egymástól
migráció révén jönnek létre rövidebb vagy hosszabb időre
hátrahagyott (házas)társak, szülők (idősek), gyerekek – nukleáris család!

A földrajzi közelség, mint családdefiníciós kritérium nem alkalmazható

„határokon átívelő társadalmi reprodukció”, „egymástól távol élnek, mégis összetartoznak és fennmarad közöttük a kollektív jólét és egység érzete”

„több nemzethez kötődő identitással, lojalitással és lakóhellyel kell megküzdeniük”
(Bryceson és Vuerela 2002)

Változatok gyermeket hátrahagyó migrációra

- Csak az apa / anya távol / mindkét szülő távol
- Gondviselő: másik szülő, nagyszülő, egyéb rokon, idősebb testvér, nem rokon...

A transznacionális családok kutatása

Vizsgálatok főként Latin-Amerikából, és Ázsiából és csak újabban Dél-Kelet Európából

Jellemzően kismintás, antropológiai jellegű tanulmányok

Kevés információ a számszerűségről

Hatásokra vonatkozó következtetések sok esetben kis elemszámon, illetve nem megfelelő módszertanon alapulnak – kevés szisztematikus hatásmérés

(Mazzucato és Schans 2008, Sorensen és Vammen 2014)

A transznacionális családok működése

Transznacionális anyaság

- Kialakulása (anyák migrációja) erősen társadalmilag meghatározott
- anyák migrációja megkérdőjelezi az érzelmileg szoros anya-gyermek kapcsolat társadalmi képét - Anyák lelkiismeret-furdalása, érzelmi terhek („social orphans” „Euro orphans” vs. „hősök”)
- Kapcsolattartási technikák; anyák távolról is igyekeznek betölteni a nevelő-, szervező szerepüket – megfelelően a társadalmi elvárásoknak
- Visszatérő anya új szerepelvárásokkal
- Apa belép-e a hagyományosan női funkciókba?

Transznacionális apaság

- Társadalmilag kevésbé szabályozott, kevesebb norma és elvárás – illetve a felelős apa képe
- Távollévő apák: elhanyagolás vagy fenntartott támogatás? Összehasonlítás válás miatt távollévő apákkal. Munkakörülmények szerepe
- Döntés, hatalom a hátrahagyott anya kezében (növekvő női munkapiaci részvétel)

A transznacionális családok működése: társadalmi hasznok és veszteségek

+ Hazaküldött jövedelmek

Társadalmi szinten: legaktívabb hazaküldő csoport (főleg anyák!)

Család, gyerekek: jövedelem-növekmény közvetlen és közvetett hatásai

- Életszínvonal növekedés, a szegénységi kockázat csökkenése
- csökkentheti a gyermekmunkát;
- Iskoláztatásba / egészségbe való fokozott befektetések ???

- Érzelmi veszteségek

Társadalmi szinten: gondozás-hiány

Család, gyerekek: tanulmányi eredmények romlása, iskola-elhagyás; egészségügyi, pszichés problémák; deviáns viselkedési formák megjelenése...

- Megbetegedés, depresszió kockázata (Botezat és Pfeiffer 2014)
- Apa távollét: iskola korai elhagyása, tanulmányok befejezésének késleltetése (Giavelli és Mangiavacchi 2010)
- válás, (végleges) családszakadás kockázata – tyúk vagy tojás?

Hátrahagyott gyermekek Kelet-Közép Európában

	Hátrahagyott 0-18 éves gyerekek száma	Aránya a teljes lakossághoz képest
Bulgária	271782	3,70%
Románia	217500	1,08%
Ukrajna	200000	0,44%
Lengyelország	105000	0,27%
Moldávia	133855	3,76%
Litvánia	9500	0,31%
Lettország	7000	0,34%
Albánia	4290	0,15%

Forrás: www.childrenleftbehind.eu. Az adatok 2008-2013 közötti időszakból származnak és különböző jellegű és minőségű becsléseken alapulnak. A lakosságszám adatok 2011-re vonatkoznak, forrásuk World Bank.

Hátrahagyott gyerekek Magyarországon?

Adatforrások

Népszámlálás*

Egyértelműen beazonosítható: átmenetileg (legfeljebb egy éve) külföldön élő szülők és gyermekeik

Feltételezésekkel becsülhető: tartósan külföldön lévő szülők és gyermekeik száma (tartósan távol lévők szülősége csak feltételezhető, egyéni adatok nem állnak rendelkezésre)

Munkaerő Felvétel

Munkaerő Felvétel - SEEMIG 2013

Külföldön dolgozó háztartástagok (elvileg: max. egy éve van kint) közül külföldön is élőket a SEEMIG segítségével lehet kiválogatni. Nem tudható, csak feltételezhető, hogy a gyerek itthon él. Kis elemszám, becslési hiba nagy.

Munkaerő Felvétel 2015 1. negyedévtől új modullal közvetlenül számolható, gyermek tartózkodási helye is tudható.

* Köszönöm Szabó Laura segítségét!

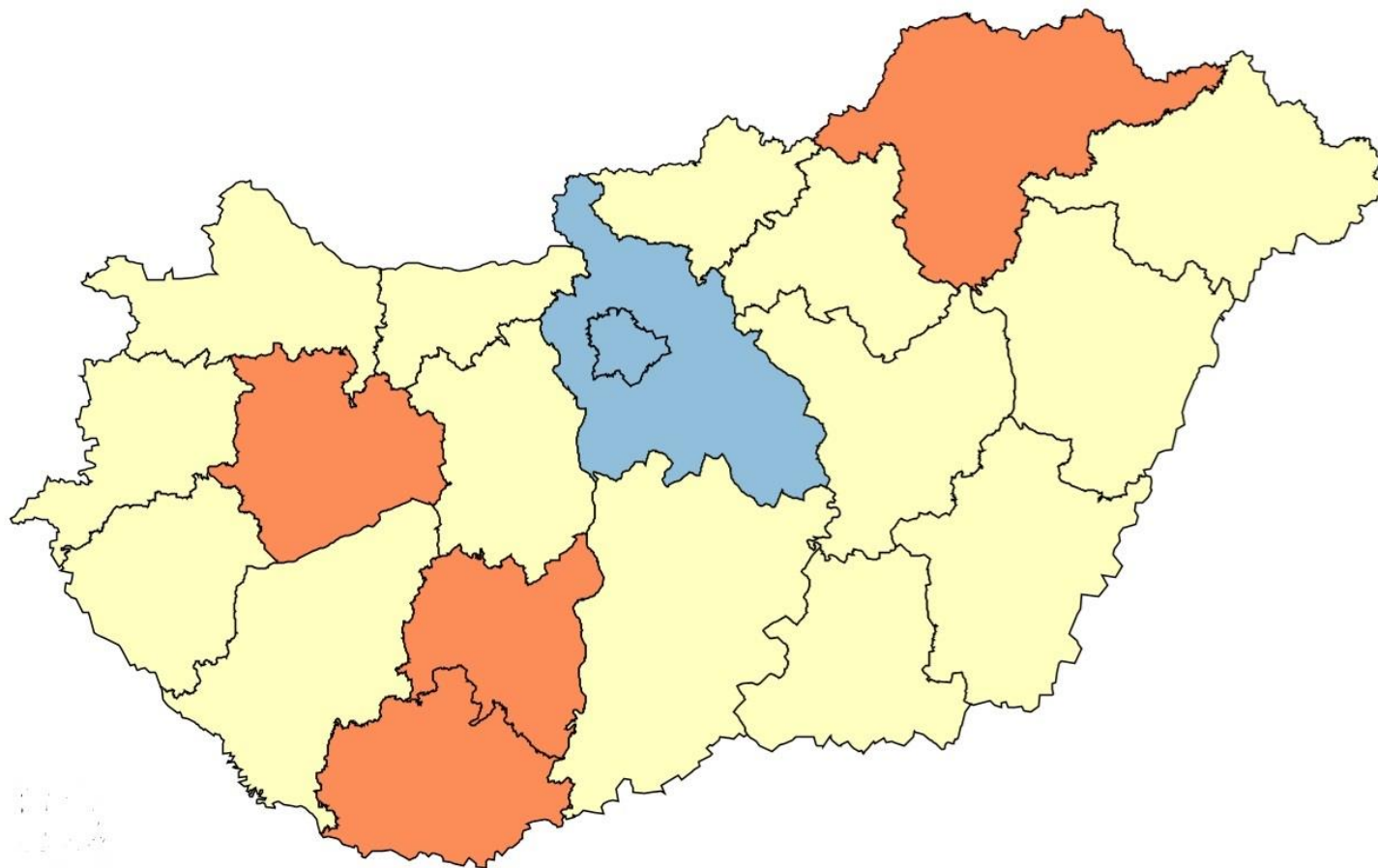
Hátrahagyott gyermekek Magyarországon. Becslések. Előzetes adatok. *Idézni csak a Szerző engedélyével*

60%
szakmunkás

	Népszámlálás 2011		MEF-SEEMIG 2013	
	Esetek száma	Érintett 0-18 gyerekek száma	Esetek száma	Érintett 0-18 gyerekek száma
Apa külföldön	10002	16112	13015	22745
Anya külföldön	413	586	954	1391
Egyedülálló apa külföldön	124	156	130	220
Egyedülálló anya külföldön	340	433	923	1000
Mindkét szülő külföldön	185	236	204	343
Összesen	11064	17523	15226	25699

Távollévő apák Magyarországon. Területi különbségek. Előzetes adatok

Hátrahagyott gyerekek száma és aránya

	Hátrahagyott 0-18 éves gyerekek száma	Aránya a teljes lakossághoz képest
Bulgária	271782	3,70%
Románia	217500	1,08%
Ukrajna	200000	0,44%
Lengyelország	105000	0,27%
Moldávia	133855	3,76%
Magyarország	17523	0,18%
Litvánia	9500	0,31%
Lettország	7000	0,34%
Albánia	4290	0,15%

Összegzés és további kutatási feladatok

- Nem elhanyagolható számú transznacionális család Magyarországon
- Túlnyomó részt az apa hiányzik – mérsékeltebb, de létező potenciális negatív következmények a gyermek jóllétére nézve (transznacionális család?)
- Határ menti, illetve szegény megyék (Veszprém?)
- Nem a legeleesebbek
- (Kevés transznacionális család magas migráció mellett: sok elköltözött gyerek)

További kutatási feladatok:

- Becsléseket pontosítani
- Vizsgálni a dinamikát (időleges vagy tartós állapotok?)
- Interjú vizsgálatok
- ...

